

Uredništvo:
Schillerjeva cesta št. 3,
na dvorišču, I. nadstropje.

Rokopisi se ne vračajo.

List izhaja vsak dan razun ne-
delj in praznikov ob 4. uri
popoldne.

Sklep uredništva ob 11. uri
dopoldne.

Nefrankirani dopisi se ne
sprejemajo.

Anonimni dopisi se ne uva-
žujejo.

NARODNI DNEVNIK

Upravišstvo:
Schillerjeva cesta št. 3.
Naročnina znaša za avstro-
ogorske dežele:
celoletno . . . K 25.—
polletno . . . K 12.50
četrtletno . . . K 6.30
mesečno . . . K 2.10
Za **Nemčijo:**
celoletno . . . K 28.—
za **vse druge de-**
žele i. Ameriko K 30.—
Naročnina se pošilja vnaprej.
Za **oglasne (inserate)** se
plačuje od četrstopne
petit vrste po 12 h, za
večkratne natis primeren
popust.
Posamezna št. stane 10 h.

Štev. 93.

Telefonska številka 65.

Celje, v ponedeljek, dne 26. aprila 1909.

Čekovni račun 48.817.

Leto I.

Včerajšnji shodi.

Na **dvaindvajsetih** krajih naše lepe zelene Spodnješajerske se je zbralo včeraj napredno kmečko in delavsko ljudstvo, da posluša svoje napredne, ljudske kandidate, da pokaže svojo ljubezen in navdušenje za Narodno stranko, da dokaže nasprotnikom svojo odločno voljo zmagovito izjaviti volilni boj, ki mu ga je vsilila maloštevilna mariborska duhovniška klika z odobravanjem nekaterih političnih pustolovcev in štreberjev. Je to krasno število shodov dokaz za živahno gibanje stranke v volilnem boju, je dokaz za njeno moč, je strašilo za nasprotnike, ki begajo po okraju in se skrivajo v bojazni pred ljudstvom v župnišča in na zaupne shode. Na 22 shodih smo včeraj ljudstvu jasno in glasno razložili svoje visoke želje, smo razkrinkali klerikalno stranko — in uspeh je ne le zadovoljiv, temveč sijajen. Navdušuje nas vse za vstrajanje, za nadaljevanje nednekega, mogočnega boja na narodno zavest in samostanost, za pravice našega kmečkega in delavskega ljudstva. Zavladala je med nami zavest zmagovitosti naših idej bolj, ko kedaj poprej! Pa naj govore poročila; več jih zaradi omejenega prostora objavimo jutri.

Shoda v Št. Pavlu pri Preboldu in na Polzeli.

V Št. Pavlu smo zborovali v gostilniških prostorih g. Vedenika; shodu je predsedoval odlični domači posestnik g. Cajner. G. drž. poslanec Roblek je s priprostim v srce segajočimi besedami razložil lepemu številu zbranih naprednih kmetov in delavcev, kako je prišlo letos po krivdi vladoželjnih mariborskih duhovnikov do volilnega boja, katere stranke si stoje v tem boju nasproti, kako so si postavile svoje kandidate in je priporočal nato ob velikem navdušenju in pritrjevanju kandidate neodvisnih savinskih kmetov gg. potovalnega učitelja Franca Goričana, zdravnika dr. Karba in v splošni skupini Fr. Brinarja. — Urednik Lešničar je nato razpravljaval o gospodarstvu deželne zbornice in odbora, ki je vedlo do sedanjega ogromnega 2 in pol milijonskega primanjkljaja, o nevarnosti, da se bodo morale deželne doklade vsled tega zvišati, o krivični volilni reformi, o „skrbi“ dežele za naše ceste, za regulacijo rek in potokov, o razmerah pri dež. uradih, v bolnišnicah in hiralnicah itd. Med zborovalci je bilo tudi nekaj klerikalcev, ki so kar gledali, ker niso slišali, da bi se njihov poslanec Terglav k jedni ali drugi zadevi oglasil v deželnem zboru. Mnogi so se kesali, da so zavrgli svoj glas s tem, da so ga dali tako nezmožnemu in nevednemu človeku, ki dela samo sramoto svojim volilcem. — Zborovalci so se razšli z živijo klici na napredne kandidate! — Na Polzeli se je vršil volilni sestanek pri g. Cimpermanu

Vodil ga je žalski župan g. Širca, govorila sta ista govornika. G. drž. posl. Roblek so zborovalci pristrčno pozdravljali! Tudi možje na Polzeli so se izrekli za kandidate Brinarja, Karbo in Goričana. Živeli naši kandidati in živeli napredni Savinčani!

Volilna shoda v Tinskem in Lembergu.

G. Berlisg je sklical za včeraj 25. t. m. shod na Tinsko. Zbralo se je precej ljudi. Dopoldne je imel pri cerkvi shod ponkovski Vrečko in nahujškalo se je tam zibiškega Smoleta in par drugih, da so prišli na naš shod razgrajati in motiti. — Dasi sta glayna kričala Smole in Fajs dobila od predsedstva prosto besedo in se je njuno vzenje otrobi mirno poslušalo, sta takoj, ko je začel govoriti govornik narodne stranke, začela vpiti in vmes govoriti. Opozorilo se ju je na posledice takega početja, toda s svojo menda v krščansko-socijalnih tečajih po dr. Korošcu in dr. Verstovšku pridobljeno oliko sta dosegla, da bodeta imela opraviti s pristojnimi oblastmi. Naj si posledice pripišeta! Pribijemo, da so vsem izvajanjem g. Berlisga pritrčili tudi klerikalci in da nobeden ni vedel ničesar ugovarjati. Pohvalno moramo omeniti, da je g. župan Hočvar miril razgrajanje, žal brez uspeha. — V Lembergu so se zvečer zbrali najveljavnejši možje iz občin Lemberg in Sladka gora. Odobrili so z navdušenjem kandidature gosp. Brinarja za splošno (7. maja) in g. Berlisga za kmečko skupino (17. maja). Govoril je tudi g. nadučitelj Zidar in osvetlil v živih barvah lopovsko izrabljanje vere ob času volitev. Urednik Spindler iz Celja je govoril o agitaciji in o sredstvih nasprotnikov v vol. boju. Navzoči „katoliški“ mladenič Gobec se je nekaj hotel vsajati, pa se je s svojo nevednostjo samo osmešil.

o **Gornjegrajski okraj** po vseh znamenjih napreduje in je dobila narodna stranka tamkaj zadnja leta trdnjša tla, nego smo sami mislili. Že preteklo soboto zvečer je bil lep volilni shod pri Goričarju v Mozirju. Shod je veljal le tržanom in je prišlo iz okolice le nekaj naših zaupnikov. Obširni govor kandidata slovenskih trgov dr. Kukovca je bil vsestransko z navdušenjem sprejet. Pri razgovoru o volitvah v kmečki skupini, glede katere je govoril kmetovalec Miha Jošt iz Gotovelj, sta prišla tudi klerikalca Breznik in Vasle do svobodne besede, ker je dr. Kukovec na shod povabil vse mozirske volilce (izvzemši dva) brez razlike mišljenja osebno. Tu si naj klerikalci vzamejo vzgled glede svobode govora. Gostilničar Vasle je vzel nehvaležno nalogo potegovati se za — Terglava, pač, ker ga gotovo ne pozna, kakor ga poznamo mi. V ostalem je bil shod v Mozirju, katerega je vodil občinski svetovalec g. Šuster, preteklo soboto lep in zadovoljiv.

Vsled želje tam zaupnikov sklical

je kandidat kmečke skupine gosp. dr. Karba za v nedeljo zjutraj poseben volilni shod za mozirsko okolico h Kolencu v Mozirje. Shod, kateremu je predsedoval gosp. nadučitelj Praprotnik, je bil obilno obiskan in sta kandidat dr. R. Karba in kmetovalec Miha Jošt iz Gotovelj z lepim uspehom govorila. Volilci so se izrekli za volitev narodnega kandidata splošne kurije Franca Brinarja za dne 7. maja in v kmečki skupini 17. maja soglasno za dr. R. Karba in Franca Goričana.

Ob istem času je govoril g. dr. V. Kukovec v Rečici v Savinskodolini v gostilni g. Stiglica za narodne kmečke kandidate Franca Brinarja za 7. maj in za Franca Goričana in dr. R. Karba za 17. maj in je zbranim volilcem pojasnil način volitve. To je bil prvi napredni shod v Rečici, ki se vrlo probuja in ni bil neuspešen.

Ob 11. uri dopoldne istega dne se je otvoril shod v Sv. Frančiškupri Gornjemgradu, kamor so tačas že prispeli govorniki iz Mozirja in iz Rečice. Shod v Sv. Frančišku je bil zelo lep obiskan. Udeležili so se shoda najveljavnejši možje iz vseh sosednih krajev. Na te veljake se narodna stranka popolnoma zanese in pričakuje, da bodo vse storili, da rešijo čast narodne stranke v gornjegrajskem okraju. S krasnim uspehom so tu govorili dr. Karba, kmetovalec Jošt in dr. Kukovec. Soglasno se je sklenilo voliti 7. maja narodnega kandidata delavcev Franca Brinarja in 17. maja Fr. Goričana in dr. R. Karba.

Neutrudljivo so ravnoisti govorniki po tem shodu nadaljevali svojo pot in so imeli ob 3. uri popoldne že nov shod in sicer v Bočni, znani narodni občini v napredni Zadreški dolini. Govorili so tu zopet dr. Karba, kmetovalec Miha Jošt in dr. Kukovec, nadalje gg. Ručigaj in Kelc. Po zelo živahni razpravi tičoč se gospodarskih potreb okraja, se je shod ob velikem navdušenju zaključil s sklepom 7. maja voliti Franca Brinarja, 17. maja pa dr. Karba in Franca Goričana.

V kratki dobi manj nego 24 ur so isti govorniki otvorili v gornjegrajskem okraju ob 5. uri popoldne šesti volilni shod in sicer v narodno probujeni občini Kokarje pri županu Prazniku. Tudi tu je bil shod zelo zanimiv. V krasnih besedah je govoril o narodni stranki in volitvah g. nadučitelj Knaflič, kateremu so sledila izvajanja dr. Karba, Miha Jošta in dr. Kukovca in več domačinov. Udeležba tu ni bila znatna, ker so flosarji vsi na vodi, kar se je občutilo tudi na ostalih shodih. S shodom v Kokarjih se je pa zaključil venec šestih lepih volilnih shodov pretekle nedelje v v gornjegrajskem okraju. — Zdaj pa ostane geslo, naj se z vso odločnostjo izvrši še podrobno delo, da se napredni volilci izkažejo ne le na shodih ampak tembolj na voliščih 7., 17. in 24. maja.

Shodi v slovenjgraškem in marnberškem okraju

so potekali za naša kandidata dr. Antona

Božiča in Frana Brinarja zelo sijajno. Shoda

v Slovenjgradcu,

ki se je vršil predpoldne v „Narodnem domu“, se je udeležilo vkljub neugodnim razmeram vsled cerkvenih slavnostij do 300 zborovalcev, med temi gotovo do 250 volilcev. Predsedoval je shodu naš vrli, občepriljubljeni pristaš gosp. Ivan Verdnik, p. d. Poderžan iz Št. Janža, ki je po jedratem nagovoru dal besedo kandidatu dr. Božiču. Ta je v poljudnih besedah podal kratek političen pregled ter očrtal kmečki program narodne stranke za deželni zbor štajerski. Glasno pritrjevanje je pokazalo, da volilci visoko čislajo svojega priljubljenega kandidata. — Govoril je nato kandidat splošne skupine Franc Brinar, katerega izvajanja so našla glasen in srčen odmev pri volilcih. — Kandidat dr. Božič je nato še zavrnil nekatere lažnjive in obrekljive napade „Straže“ in „Slov. Gospodarja“ ter je pokazal zborovalcem, kakega nepoštenega orožja se poslužujejo klerikalci. Po nad poldrugournem zborovanju je predsednik g. Verdnik z navdušujočimi besedami zaključil ta res krasno uspeli veličasten shod. — Popoldne ob 1. uri istega dne se je vršil shod

na Vuzenici

v Anton Mravljakovi prostorni dvorani, ki je bila poslušalcev natlačeno polna. Po našem mnenju je bilo nad 300 ljudi. Shod je otvoril g. F. Verdnik iz Vuzenice, predsednikom je bil izvoljen g. Ivan Verdnik iz Št. Janža, ki je zelo spretno vodil tudi ta shod. G. Brinar je kot prvi govornik očrtal svoj program, na kar je govoril drugi kandidat gosp. dr. Božič o nalogah v deželnem zboru. Govorili so še g. dr. Vladimir Serbec, odvetnik v Mariboru o „vrlinah“ klerikalnih kandidatov dr. Verstovška, Piška in drugih, g. Mravljak, Lešnik ter nekateri drugi volilci, ki so ob splošnem pritrjevanju sovolilcev odobrvali kandidature g. dr. Božiča v kmečki in g. Brinarja v splošni skupini. Tudi na tem shodu je gosp. Verdnik v krepkih potezah označil naše stališče ter stališče in ravnanje nasprotnikov; za svoje navduševalne besede je žel obilo ponvale. — Ob 5. uri popoldne se je vršil shod

v Bistriškem grabnu

pri g. Primožiču. Akoravno ura in kraj nista bila za shod ugodna, vendar se je zbrala polna soba ljudi, volilcev splošne in kmečke skupine. Govorila sta oba kandidata, katerih kandidaturama se je pritrnilo, potem zelo lepo g. župan Höbl in g. Galer. Po medsebojnem živahnem razgovoru so se zborovalci srčno poslovili od obeh kandidatov, katere sta obljubila, da prideta kmalu zopet v St. Primož med svoje volilce.

V Sevnici

sta včeraj dopoldne zborovala pri Simončiču gg. Ivan Rebek in dr. Gvido Serbec. Shod je bil prav lepo obiskan. Predsedoval je gosp. župan M. Starkl. Kandidaturi gg. Rebeka in Serbeca sta bili z navdušenjem sprejeti. Popoldne sta oba kandidata obiskala tudi Brežice.

Politična kronika.

b Saniranje deželnih financ. Finančni minister Bilinski predloži prihodnjo sredo parlamentu zakonski načrt o saniranju deželnih financ, obstoječ iz predlogov: o povišanju davka na žganje, o podržavljenju davka na pivo ter iz predloga o razdelitvi teh dohodkov med državo in deželami. Po tem načrtu bi država nakazala iz dohodkov iz povišanja davka na žganje, iz podržavljenega davka na pivo in iz povišanja dohodkov iz osebnega dohodninskega davka deželam skupni znesek 105 milijonov kron na leto. Ta vsota bi se razdelila tako-le: $\frac{1}{2}$ v primeri s prebivalstvom, $\frac{1}{4}$ v primeri s konsumom žganja, $\frac{1}{4}$ v primeri s konsumom piva v dotični deželi. Na Štajersko bi odpadlo 5,221.500 K (+ 898.048 K). Na konferenci zastopnikov dežel in vlade se pa o tem razdelilnem ključu niso mogli sporazumeti, ker bi nekatere dežele dobile manj, kakor imajo sedaj, druge pa manj kot potrebujejo. Bilinski je izjavil, da primakne še dva milijona, katera svota bi se razdelila med Koroško, Kranjsko, Moravsko in Šlezijo. Zakon bi moral biti sprejet že do 1. septembra t. l. ter bi vstopil omenjenega dne v veljavo. Dežele bi se morale odreči pravici pobirati doklade na žganje in pivo od 1. januarja 1910 do konca decembra 1917. l.

b Germanizacija poštne ambulanc. Vsemogočni generalni poštni direktor Wagner von Jauregg je izdal naredbo, da se za poštno ambulančno službo na progi Budjevice-Linc ne smejo več uporabljati uradniki češke, ampak izključljivo uradniki nemške narodnosti. „Močna“ Bienenrova vlada na tak način izvršuje cesarjevo načelo, da v uradih potrebujemo delavcev in ne politikov! Radovedni smo, kam prijadramo še pod zastavo te klerikalno-nemškutarske vlade.

b Nemški prestolonaslednik se je včeraj vstavil na Dunaju, vračajoč se iz Bukarešta domov. Sprejet je bil z vladarskimi častmi. Oficijozni, oficijelni in vsi nemški listi prepevajo mlademu princu slavo ter proslavljajo ob tej priliki zavezniško zvestobo njegovega očeta in Nemčije do Avstrije, kateri so baje skazali v avstro-srbskem sporu toliko neprecenljivih zaslug.

b Ogrska kriza. Cesar je sprejel minulo soboto najprej ministra Kosutha, potem naučnega ministra grofa Apponyija v posebno avdijenco. Kaj sta ta dva madžarska politika cesarju poročala in predlagala in kak uspeh sta dosegla, o tem bodeta poročala v ministerskem svetu.

Prevrat na Turškem

b Vhod Mladoturkov v Carigrad. V petek ponoči je prikorakala mladoturška armada v Carigrad ter takoj zasela vse strateško važne postojanke po celem mestu. Kakor v vseh svojih dosedanjih podjetjih, skazali so se tudi v tem Mladoturki kot previdni diplomatje in dobri strategji. Obkolili so takoj puntarske, sultanu in reakciji zveste posadke v kasarnah v Taškišli in Taksim, da bi tako zaprečili nepotrebno prelivanje krvi in boje po mestu nadalje so pa tudi takoj s svojimi četami zastražili tuja poslaništva, da je očuvajo pred napadi. Bati se je bilo namreč, da se bodo puntarske čete obupno branile ne toliko v nadi, da bi se mogle mladoturškim ubraniti, kolikor zato da bi povzročile kolikor mogoče veliko zmešnjavo in strah v prebivalstvu in da bi tako prisilile velesile, da bi se vmešale v notranje reči Turčije. Ta nakana sultanovih upornikov je popolnoma spodletela. Po kratkem odporu so se vse posadke udale, bile so razorožene in spravljene na varno. Pri

teh bojih je bilo ubitih nekoliko meščanov in tujcev, ki so iz radovednosti prišli preblizu. Število mrtvih in ranjenih je še neznano, pa menda ni veliko. Na nekaterih tujih poslaništvih so razni projektili napravili malo škode; poškodb so pa neznatne.

b Sultanove straže v Jildizu so se vdale, ter so bile razorožene. Sultan baje ne misli dobrovoljno odstopiti in še vedno upa, da se bode z Mladoturki pogodil. To upanje je seveda popolnoma neosnovano. S tako verolomnim človekom ne more nikdo paktirati. Interes Turčije zahteva, da mora Abdul Hamid odstopiti. V mestu je proglašeno malo obsedno stanje. Prebivalstvo je mirno.

Včerajšnja poročila.

Ultimatum sultanu.

Carigrad, 24. apr. Mahmud Šefket je poslal sultanu ultimatum, naj se do šestih zvečer uda, ker bo dal sicer Jildiz bombardirati s kopnega in z morja.

Berolin, 24. aprila. Sultan je na ultimatum odgovoril, naj se mu da do 8. ure zvečer odloga.

Kolonj, 24. apr. Solunske čete so zasedle Tophane (grška četrt Carigrada). Sultanove čete so begale brez poveljnikov po ulicah, mnogo jih je bilo postreljenih, velika večina pa vjetih. Nemško bolnico so šrapneli nekoliko poškodovali. Bilo je po nesreči usmrčenih nekoliko civilistov in žen, ki so se iz radovednosti preveč približali bojujočim se četam. Na obveziščah so prinesli 150 ranjenih. Število mrtvih se ceni na 500.

Carigrad, 25. apr. Kaj je s sultanom, nikdo ne ve. Vsi brzoglavni in poštni uradi so pod strogo kontrolo. Vlada cenzurira vse brzoglavke in ni pustila že 24 ur nobene depeše o sultanu v inozemstvo. Vojaštvo straži brzoglavne zveze z inozemstvom.

Carigrad, 25. apr. Vse kavarne v Jildizu so prazne, sultanove straže so se udale ob 1 uri 40 min. Vhodi v Jildiz so zaprti. Solunske čete so zasedle vse cesarske palače po mestu. Torpedovke križajo po Bosporu, da bi sultan ne pobegnil.

Napad na Jildiz.

Carigrad, 25. apr. Jildiz je popolnoma obkrožen, solunske čete so začele ob dveh akcijah proti sultanovi rezidenci. Napetost je v mestu velika, vse pričakuje, kdaj bode slišati 101 strel, naznanujoč, da je stopil na prestol Rešad.

Štajerske novice.

d Za našo šolsko družbo. Piše se nam: Znano je, da imamo Slovenci v lastnih vrstah obilo nasprotnikov edinemu svojemu obrambnemu društvu t. j. šolski družbi sv. Cirila in Metoda, in resnica je, da se v naših krajih nemški „Schulverein“ čedalje bolj širi ter zajeda v narodno naše telo. Nemci in Italijani zastavljajo vse svoje sile v okrepitev svojega „Schulvereina“ in svoje „Lega nazionale“ ne oziraje se pri tem na kakšno si koli politično strankarstvo. A naši klerikalci pa oškodujejo Ciril-Metodovo družbo gmotno in moralno; gmotno s tem, da nabirajo prispevkov za strankarske svoje namene pod pretvezo, da se godi to v prilog „obmejnim Slovincem“; moralno pa s tem, da hujskajo, kjer le morejo, ljudstvo proti naši šolski družbi. To je prav žalostno, a resnično je, in upoštevati nam je to dejstvo vsepovsod. — Zato pa s tem večjo vnemo delajmo za Ciril-Metodovo šolsko družbo! Agitirajmo za njo, kjer le gre: doma, na cesti, v gostilni, ob veselicah in gostijah, v šoli. Učenci n. pr. lahko nabirajo obrabljene znamke in dr. Kar je dovo-

ljeno Nemcem in Italijanom, ne more biti zabranjeno nam! Vsak znamenitejši kraj na Slovenskem imej svojo podružnico sv. Cirila in Metoda! K tej naj se pritegne vse sloje prebivalstva, ne izvzemši otroke. Na kak način naj se to vrši, to je stvar podrobnega dela. Zlasti naj se češče prirejajo shodi in zabave v pospešitev naše šolske družbe. Kadar in kjerkoli se nudi prilika, naj se intenzivno agitira in materijelno dela za propagiranje kulturnih nalog Ciril-Metodove družbe! Ta družba je eminentno kulturna družba: tega momenta ne puščajmo iz vidika! — Priznati moramo, da se je v zadnjem času, odkar ima svoja potovalna učitelja, dosti storilo v prosep naše obrambne družbe, a storiti je tozadevno treba še mnogo več, ako hočemo paralizovati pogubni npliv naših protivnikov, osobito ob jezikovnih mejah.

v Narodna zbirka, ki jo je priredil klub naprednih slovenskih akademikov v Celju po slovenskem Štajerskem znaša 2408 kron 46 vin. Stroški znašajo 70 K 46 vin. tako da se je za naše razmere velika svota 2338 K lahko razdelila v narodne namene. Razdelitev 2000 K je bila v slovenskem časopisju že objavljena; ostane torej še vsota 338 K, ki se je razdelila sledeče: 50 K ljudska knjižnica v Kapelah, 50 K ljudska knjižnica celjske čitalnice, 50 K II. ljudska knjižnica kluba napr. slov. akademikov v Celju, 50 K, Savinjska podružnica Slov. plan. društva, 50 K Aljažev dom v Vratih, 88 K družba sv. Cir. in Metoda v Ljubljani. (Zadnji znesek, pride v nabiralnik Kluba.) S tem je narodna zbirka za leto 1908 končana in pozivljamo že sedaj štajerske Slovence, da se II. narodne zbirke na naš narodni praznik dne 20. sept. 1909. v obilni meri vdeležijo. Priprave za to zbirko, nadzorstvo in razpošiljanje je zopet prevzel naš vrli „Klub naprednih slovenskih akademikov v Celju“; priprave za isto so že v polnem teku. Upamo, da bo II. narodna zbirka donesla še enkrat toliko kot prva!

a Vrhunec nesramnosti v sedanjem volilnem boju so dosegli klerikalci z blatenjem našega kandidata dr. Božiča. — Verstovšek mora biti res fin mož in zelo sposoben profesor, — ker se pomika v družbi teh ljudi. — Očita se namreč dr. Božiču prikrito v zadnji „Straži“ od 23. t. m., da ima iz svojega zakona več otrok. — Torej niti pred zasebnim življenjem, ki je pri dr. Božiču zelo srečno, niti pred svetim zakonom nimajo ti nesramni klerikalni capini spoštovanja. — In ljudje take morale bi naj bili naši poslanci! S studom se mora odvrniti vsak pošten kmet, vsak človek od njih, kajti njih nesramnost vpije do neba.

a Klerikalci so izprožili zadnjo bombo na našega kandidata dr. Božiča. Akoravno jim je dokazal, da nima s stroški v odvetniški pisarni dr. Filipiča ničesar opraviti, ker pridejo vsi stroški v blagajno dr. Filipiča, vzlic temu očita zadnja „Straža“ dr. Božiču, da je računil zaradi ene kokoši 400 K stroškov. — Častiti klerikalni obrekovalci bodo imeli priliko, to obdolžitev pred sodiščem dokazati. — Za danes le pribijemo, da je obdolžitev nesramna laž, kakoršne so zmožni le klerikalci. — V pravdi, katero ima obrekljiva „Straža“ v mislih, sploh ni šlo za kokoš, ampak za obdolžitev krivega pričevanja. Stranka od katere ima gospa „Straža“ najbrž svoje informacije, je po prizadevanju dr. Božiča krasno propadla, je bila obsojena zaradi neutemeljenega obdolževanja krive prisega v občutno zaporno kazen

ter je morala plačati stroške naše pisarne in stroške svojega zastopnika. Kriva si je bila stroškov sama, ker od dr. Božiča ponujene poravnave ni hotela sprejeti. Stroški pisarne dr. Filipiča so se po sodnji odmerili in torej nasprotna stranka ni plačala več kakor kar je sodnja pripoznala. — Stranka pisarne dr. Filipiča je bila v tej pravdi vseh plačil prosta. — Namesto da bi „Straža“ dr. Božiča zaradi njegovega izvrstnega zastopanja pohvalila, ga obrekuje. — Sicer je tudi to laž, da bi znašali stroški okoli 400 K, ker so kazenski stroški bili odmerjeni na pod 100 K, kar za tako veliko pravdo gotovo ni veliko. — Od teh stroškov ni dobil dr. Božič niti knofa, ampak je šlo vse v blagajno dr. Filipiča.

a Vraber, Vraber, miren bodi! Iz Dravinske doline se nam piše: Z začudenjem smo brali, da je postal petrovski kaplan Vraber strasten agitator „dične“ Kmečke zveze in da obrekuje učiteljstvo, tisti Vraber, ki je pred par leti prav rad zahajal v šole. Svetujemo mu, da naj bo miren, sicer bi morali javno pribiti, zakaj so ga „poslali“ študirat v Rim za dohtarja — proti njegovi volji!

a Iz Cirkovec na Dravskem polju. Župnik Ozmec je priredil na belo nedeljo pri nas shod, kateri je pa bil jako dobro obiskan. Saj pa tudi drugače ne more biti, ker je nam sosedom „delavnost“ župnika Ozmeča dobro znana, zato ga pa tudi ne bo pri nas nihče volil. Mi pravimo, duhovnik spada v cerkev pa ne v Gradec, zato pa tudi dr. Korošca ne bomo volili. Ako jih hočejo duhovniki imeti, pa jih naj sami volijo, mi jih ne bomo.

a „Straža“ svetuje učiteljem na Spodnjem Štajerskem, naj se nikar ne udeležujejo volilnih shodov, ker se s takimi nastopi postavijo v nasprotje z večino kmečkega ljudstva. Zakaj pa „Straža“ takih nasvetov ne daje gospodom duhovnikom?!

b Zadeva Ivan Roškar postaja po Slov. goricah in po celem Sp. Štajerju čimdalje bolj znana. Duhovnim voditeljem kmečke zveze se ponoči sanja o umirajoči kmetici, o krvavih rokah, o tisti strahotni zgodbi, ki se je ponoči ob dveh odigrala v Hammerlovem hlevu. Potrti so in pobiti, tako kakor njihovi listi: nikjer navdušenja, nikjer pravega razpoloženja, povsod strašijo kakor sence glasovi o škandalu in sramoti. Klerikalni kmetje, ki so doslej še verjeli svoji stranki, se križajo, majejo z glavami in v srcih se počasi vzbujajo kes in srd na zapeljivce. To je kratka slika mišljenja v duhovniški stranki, „braniteljci“ vere in morale. Na jedni strani kri, na drugi vlačugarstvo „Stražino“ — kdo je še kdaj videl kaj bolj sramotnega in zaničevanja vrednega? Narod, otrepi se pravočasno politikov lažikmečke zveze, da te ne pokrije sramota in zaničevanje tujcev!

a Klerikalci — prosijo učiteljstvo („Straža“ št. 48 od 23. aprila t. l.), naj se vendar ne udeleži preveč agilno pri deželnozborskih volitvah! To, gospoda je nekaj povsem novega, nekaj izvenrednega! Oni ljudje, ki so bili dosedaj najhujši sovražniki vsega učiteljstva, oni ljudje, ki nasprotujejo šoli vsikdar in povsod, kjer se jim nudi prilika, oni ljudje, ki delujejo z vso energijo na poneumnevanje ljudstva, katero hujskajo z vsemi sredstvi proti šoli, oni ljudje — apelirajo sedaj na napredno učiteljstvo, na svetost šole na vedni stik, ki bi moral vladati med hišo in šolo itd. — Tovariši! Nekaj je v duhovniški stranki gnilega, zato pa na delo s podvojeno močjo in podvojeno energijo, da pade klerikalna trdnjava, ki se že maja na vseh koncih in krajih. Na delo, na delo! vam kliče tovariši.

o Iz hrastniške nemške šole se nam piše ta-le humoristična anekdota: Ob neki priliki je imel nadučitelj „velik“ govor, v nemškem jeziku seveda — ker ne zna slovenskega. Otroci so — zijali, ker ne znajo — nemški, in zato je pooblastil nadučitelj gospodično Leilerjevo, da pove otrokom v domačem, razumljivem jeziku, česar njega niso umeli. Gospodična se trudi in trudi, pa — ustavi se ji tako, da otroci vnovič — zijajo . . . Mož — Nemec! — kateremu so otroci to doma pojasnili, je poleg drugega povedal tudi to, da vzame prihodnje leto otroke iz nemške šole, ker se otroci tamkaj ne nauče ničesar. Veseli nas ta izjava, ker vidimo, da so prišli starši otrok sami do prepričanja, katerega so se tako zelo branili.

b Uvod v sociologijo. O tem velezanimivem predmetu nam je 14. t. m. na poljuden način predaval g. Kveder, učitelj v Št. Jurju ob Juž. žel. Na tem mestu moremo podati samo kratek posnetek ali bolje načrt predavanja, nadjamo se pa, da se posreči Zvezi narodnih društev najti založnika, kateri bi izdajal v posebnih brošuricah najboljše predavanja, ki se vrše v raznih krajih po Slovenskem, iz raznih strok človeškega znanja; na tak način bi se dala na novo vstvariti ali vsaj koncentrirati naša poljudno znanstvena literatura, kar bi nočilo narodu velike koristi. Pa tudi našim inteligentom in znanstvenikom bi bilo tako podjetje v spodbudo, da bi mnogo več pisali in delali za razširjenje vede in znanstva med slovenskim ljudstvom, kakor so to dosedaj delali.

Toda k predavanju. Sociologija je priznana veda, za katero veljajo ista načela raziskovanja kakor za druge eksaktne vede; torej induktivna metoda. Učenjak opazuje in preiskuje pojave družabnega življenja ter na temelju svojih opazovanj in preiskav išče oni zakon ali one zakone, po katerih se ti družabni pojavi vrše. Vse, kar obstoji, je plod naravnih procesov in vse se vrši po gotovih prirodnih zakonih, zato ima Gumplowicz prav trdeč, da je pojem znanosti za vse vede — tudi za socijalne istoveten, da mora biti učitelj socijalnih ved prav tako prirodoslovec, kakor fiziolog ali biolog, ker so socijalni ali družabni pojavi samo ena stran nauka o življenju ali biologije. Sociologijo po vsem tem torej lahko pojmuje kot nauk o človeštvu smatranem kot prirodni proces. Temelji sociologije so prirodne vede, nje glavni vir je zgodovina; postranske vede so pa politika, državno pravo in nauk o narodnem gospodarstvu. Na to nam je predavatelj narisal razvoj sociološkega mišljenja od egocentrizma ali subjektivizma, ko se je vsak smatral za središče vsega, kar ga obdaja, pa do končnega spoznanja, da poedinec ni središče družbe in družabnih pojavov ampak neznaten član velike skupine, katere on ne ovlada in ne določa njene usode ampak nasprotno, po kateri je ovladan in določen ter se je vsled tega začel učiti socijalno misliti. Opisal nam je vpliv sebičnega subjektivizma na družbo, pleme in državo, čuvstvovanje mase ter izrodek tega napačnega naziranja: etnocentrizem, t. j. mnenje, da je narod, katerega sin je dotični znanstvenik, krona vsega stvarstva. Na to je govornik prešel na vpliv idej, ki niso družega nego formule življenjskih potreb, na posameznika in na maso. Posameznik je sprejemljiv tudi za dalekovidne in na daljne dobe učinkujoče ideje, dočim neorganizirano maso ovlada edino le trenutna potreba in misel za nje utešitev. Povzdiga posameznika in trajno zboljšanje njegovih razmer je v resnici mogoče samo na ta način, da se moralno in materialno dvigne ves

sloj ali maso, kateri pripada. Naloga socijalnih voditeljev je torej pripravljati mase, da bi postale sprejemljive za dalekovidne ideje, katere jim morajo podati v taki obliki, da spoznajo njih zvezo z življenjskimi koristimi. Sem spadajo vprašanja o verstvi, šoli, delu in načinu dela, o higijeni itd.

Končno je prešel predavatelj na vprašanje o pokoljenju človeštva ter konstatiral, da je danes v vedi obveljala teorija, da so razne človeške pasme in plemena nastale ne iz jednega para, ampak iz mnogo parov, da se je človeštvo razvijalo v najrazličnejših podnebjih, pod različnimi življenjskimi pogoji na najrazličnejše načine. S početka je bilo pač silno veliko različnih a malo številnih skupin, katere so se tekom časa družile v mnogoštevilne in med sabo manj različne skupine. Na ta način si tolmačimo postanek plemen, narodov in ras, ta proces asimilacije in integracije se vrši še dandanes pred našimi očmi ter ni dvoma, da se je to še v večji meri godilo v davni preteklosti, ko se je človek pojavil na raznih krajih sveta. Tako se razlaga tudi postanek organizirane človeške družbe, ki se je razvila od skupine popolnoma enakopravnih in neorganiziranih posameznikov, v organizirane skupine, družbe, plemena, občine in države, ki so nastale pod vplivom človeku prirojenega nagona uveljaviti svojo moč nad slabejšim ter iz sebične poželjivosti izkoristiti slabjšega sebi v prid. Iz teh nagonov so nastali boji med družbami in plemeni, nastale so gospodujoče in zaslužnjene družbe, vladajoča in podložna plemena in tekom časa in razvoja državnih ustrojov in človeške družbe so tako nastali razni stanovi in kaste v vsej tej mnogovrstnosti, ki nas dandanes obdaja. Jedno raste iz drugega, vsako novo pokoljenje je nadaljevanje prejšnjih, ena družabna in državna naprava se razvija iz druge brez prestanka po onih zakonih, ki ovladajo vse večno se spreminjajoče življenje v neskončni prirodi. —

Gospod Kveder bo 28. t. m. nadaljeval svoje zanimivo predavanje, na kar že danes opozarjamo vse prijatelje sociologije v Celju in okolici, da ne zamude te prilike. Ne boje jim žal in mu bodo istotako hvalježni, kakor smo mu bili mi za prvo predavanje.

o Iz Šoštanja. Volitve se bližajo in zato opozarjamo pristojno politično oblast na sledeče dejstvo: Pred 2 leti je Hans (pl.) Woschnagg kot župan našega trga dal po občinskem slugi dostaviti volilne liste in legitimacije. Kakor hitro so prejeli njegovi delavci te listine, jim jih je takoj on odvzel z lažljivo pretvezo. Šele na dan volitve in sicer neposredno predno so šli delavci na volišče, dobili so te volilne liste, na katerih je bilo zapisano ime nemškega kandidata Marckhla, ves drugi prostor je bil prečrtan, da bi ne bilo mogoče prepisati imena kandidata. Strogo nadzorovani so korakali delavci na volišče. — Ker vemo, da bo sedaj Hans Woschnagg kot kandidat tem bolj ležeče na tem, da si pridobi kolikor mogoče glasov, prakticiral bo to volilno sleparijo gotovo v istem stilu kot preja 2 leti in zato opozarjamo oblast na to, da gleda takim ptičem prav pošteno na prste. — Čudno se nam zdi, da ne opozori Hansa (pl.) Woschnagga njegov svak dr. Neuberger kot vesten namestnik državnega pravdnika na to, da spada takšna volilna sleparija pod kazenski paragraf.

o Iz Žetala. Pristaši „kmečne zveze“ so pri nas zelo poparjeni radi kandidature g. Berlisga, ker vidijo, da je v našem okraju up na zmago „kandidata“ Vrečka popolnoma izključen. — Ljudstvo je tukaj za g. Berlisga zelo navdušeno in bo šlo zanj v boj do

zmage, saj pa je tudi g. Berlisg cel mož, ki se je in se bo tudi v bodoče zavzemal za teptano kmečko ljudstvo, ki je baš v naših krajih tako potrebno gospodarskega povzdiga. Naš kandidat g. Berlisg živel!

d Iz Šaleške doline. Tukaj se trudi nek g. kaplan na vse mogoče načine, da bi si pridobil kmete za duhovniškega kandidata. Prišel je nekoč k kmetu, ki pa je bil precej prebrisan, pa mu reče: „Prijatelj, ko dobite volilni listek, prinesite ga k meni, napišem Vam jaz.“ — Ali kmet se mu prav nedolžno odreže: „Lepa hvala gospod, pa pisati znam sam, slovensko že znam, a nemško menda še ne bo treba.“ — Na ta odločen odgovor je odšel g. kaplan z rudečico zadrege v obrazu. Želeti bi bilo, da bi se vsi zavedni volilci tako odločno odzvali, ako jih hočejo klerikalci pridobiti za svojega kandidata.

v Okradena je bila nedavno v Trstu Antonija Pavalico. Zmanjkalo ji je draguljev in gotovine v znesku nad 500 K. Sedaj se je izkazalo, da je bil vodja tatinske družbe sam sin okradene in da mu je pomagal tudi njen vnuk.

v Lepe npravnostne razmere vladajo v Rovinju, v mestu z 12.000 prebivalci. Obtoženih je zdaj več žensk in neka babica iz Trsta zaradi nešteti slučajev uničevanja spočetka. V preiskavi je tudi 6 oseb, med temi 2 ženski, zaradi oskrumbe in posilstva.

v Goriški Lahl imajo velik strah pred poslovenjenjem Gorice. Sedaj se z vsemi štirimi branijo, da bi goriški električni tramvaj vozil do Solkana, češ da bi na ta način znal Solkan postati v doglednem času predmestje Gorice, kar bi pomenilo: slovensko Gorico! Da, da, ta strah in slaba vest zaradi umetno vzdržane „l a š k e“ Gorice! —

v Iz Žetala pri Rogateu. V nedeljo, 18. tm. je priredilo tukajšnje „Kmet. in bralno društvo“ zopet poučno predavanje. Govoril je g. okrajni živinozdravnik Iran iz Ptujja o svinjereji. Omenjal je glavne napake v izbiranju plemen ter o perečem ognju, podal nekaj navodil, kako postopati, ter priporočal cepljenje svinj, kot uspešno sredstvo. Nato je govoril domačin, pos. Sim. Potočnik o varstvu ptic ter pokazal na na veliko korist, ki nam jih nudijo. Varujmo ptice, te naše prijateljice! Tem izvajanjem je občinstvo z zanimanjem sledilo. Bila je dobra udeležba in ljudje so bili hvaležni za pouk.

d Naša družba sv. Cirila in Metoda — obogatela. Pomislite vendar da družba ne ve kaj začeti z mnogimi milijoni. Drugače bi vendar ne bila dala — Srbom dva miliona kron, ko so se pripravljali na vojsko z Avstrijo. To gorostasno neumnost so trosili te tedne Nemci in nemčurji na Muti, ker so hoteli ljudstvo nabujati proti ondotni družbini šoli. — Pa tudi ta laž jim ni pomagala, kakor cela kopica drugih ne. V šolo, ki se je sedaj razširila, je stopilo lepo število novih otrok. Ljudstvo se probuja in zaveda, četudi počasi, a tem bolj gotovo.

o Iz Senovega pri Rajhenburgu. Znano Vam je g. urednik, da smo pri naših občinskih volitvah zmagali samostojni kmetje. To nas tembolj veseli, ker smo videli pred volitvami našega večjega kaplana g. Tratnika samozvestno brusiti pete po naših dobravah. Sedaj ga nekaj peče, mi si pa mislimo:

Doma bi cstan,
pa biu bi zdrau.

Upamo, da ga je ta nezgoda „en čink“ izpametovala do deželnozborskih volitev, sicer bo zastoj porabil dva para podplatov. Pa še nekaj! Propadli županski kandidat zidanški Radej pravi sedaj ljudem, da ga ta poraz še ni tako hudo ranil, pač pa zadnjič, ko je

padel popolnoma iz odbora. Takrat se je neki jokaj huje kakor otročaj. Mi mu svetujemo, da naj gleda na to, da ukrene vse potrebno, da mu ne bo po treh letih točiti zopet bridkih solz, po mešanih s krvavim potom. Nadalje se priporoča klerikalcem v nabiranje pooblastil za volitve izvrsten strokovnjak kovač Bitanc. Ako ga pa ne morete plačati, vam pa jaz blagodušno dam tu navodilo, kako on dela take stvari. Najpreje napiše pooblastilo, potem se pa sam podpiše in podkriža, da bolj velja. Da, tako mora biti! Ako pa tega ne verjamete, vprašajte ga osebno.

o Iz Jarenine. Kakor je bilo od okrajnega šolskega sveta v Mariboru že dne 6. avgusta 1908. všolanim občinam jareninske šole naznanjeno, je c. kr. upravno sodišče 16. maja 1908., št. 5993. upeljavlo nemškega učnega jezika v 5. razredu omenjene šole razveljavilo. Nato je okrajni šolski svet od občin zahteval, naj na podlagi občinskega sklepa z ozirom na razsodbo c. kr. upravnega sodišča stavijo primerne nasvete glede učnega jezika in naka v drugem deželnem jeziku, čemu so se občine že davno odzvale. Kljub temu še do danes ni od okr. šolskega sveta v Mariboru občinam naznanjeno, kako se je stvar uredila. Najbrž še cela zadeva na prizadevanje neke osebe, kateri razsodba c. kr. upravnega sodišča ni ugajala in katera sploh rada zahrbtno deluje, počiva, da se v šoli še nadalje, kakor se je to do velike noči godilo, glede nemščine prazna slama mlati. Ali bode v ravno pričetem šolskem letu drugače? Če ne, bomo deželne in državne poslance na to opozorili. (Ne vemo, če bode z Roškarjem kaj opraviti! Op. uredn.)

b Gozdni požar. Pri Jurišnji vesi blizu Tinj je pogorelo minuli ponedeljek 19 oralov borovega in smrekovega gozda. Otroci posestnika Pliberška so na paši ob gozdu zakurili in od tam se je gozd vnel.

b Železnica Ljutomer-Ormož. Železniško ministerstvo je dalo upravnemu svetu lokalne železnice Radgona-Ljutomer dovoljenje za tehnična pripravna dela normalnotirne železnice Ljutomer-Žerovinci-Ivanjovci-Ormož.

a Ponkovski Vrečko je imel včeraj shod na Tinskem po maši. Dve tretjini je bilo ženskih. Tudi mnogo naprednjakov je poslušalo Vrečkove otrobe — za smeh in kratek čas. Šentpeterski župnik Gomilšek seveda doma kot duhovnik nima nič dela zato mora hoditi v sosedne fare hujskat. Govoril, je tudi na Tinskem in izvajal med drugim, da ni proti osebi Brinarja mora pa biti proti, ker so ga postavili liberalci, ljudje one vrste, ki so odvzeli na Francoskem cerkvi vsa posestva, ki so ji jih podarili dobri katoličani. (O jeji!) Treba pa je — pravi — da zastopa ljudstvo v dež. zboru poleg kmetov tudi šolnik, tudi zdravnik, tudi jurist. Zvezarji vpijejo: učitelja ne, Kaufmana ne. Gomilšek: za učitelje bi bila kmečka zveza in bi se tudi lahko zgodilo, da bi prišel zdaj kak učitelj v dež. zbor na programu kmečke zveze, če bi hoteli iti ž njo, ampak ker so proti njej, moramo tudi mi biti proti kandidaturi učitelja Brinarja! — Gospodu Gomilšku najlepšo zahvalo! Se bomo njegovih izvajanj ob primer-nem času spomnili!

a Našim zaupnikom v ptuj-skem in ormoškem okraju. Naš kandidat g. Jakob Zdravec je, kakor objavljeno, z vso odločnostjo in kljub prijateljskemu prigovarjanju odklonil kandidaturu. Na včerajšnjem velikem shodu v Šmarjeti na Dravskem polju je pa bil poleg dr. Ploja soglasno proglašen kot samostojen kmečki kandidat posestnik J. Kolarič iz Središča. Naši zaupniki se do sedaj niso odločili poleg

g. dr. Ploja za nobeno osebo kot kandidata narodne stranke. V smislu so- glasnega sklepa glavnega zbora na- rodne stranke z dne 4. aprila pa imajo pristaši naše stranke glasovati in de- lovati na izvolitev samostojnih narod- nih kandidatov nasproti duhovniškimi kandidatom povsod, kjer nar. stranka ni postavila lastnih kandidatov. Dolž- nost nas veže naše somišljenike nujno opozoriti na ta za vse pristaše stranke brezpogojno obvezni sklep. V danih razmerah volijo torej pristaši narodne stranke pri volitvi 7. maja v kmečki skupini okrajev Ptuj in Ormož samo- stojna kandidata dr. M. Ploja in kme- tovalca J. Kolariča iz Središča.

a Prometni izpit sta napravila v Gradcu gg. Anton Hrovat, c. kr. poštni pristav in Hinko Šiško, c. kr. poštni praktikant s soglasno dobrim uspehom.

a Uskok Pušenjak je lazil včeraj po Št. Andražu pri Velenju in ne- sramno ter nedostojno zabavljaj na domačega drž. posl. Ježovnika. Dru- gače itak ljudje po Pušenjakovem ko- pitu ne vedo ničesar povedati. Naj se Pušenjak varuje, da ga za taka ju- naštna ne doleti zaslužen plačilo!

a Srebrno poroko obhaja danes štaj. namestnik grof Clary..

Najnovejša brzojavna in telefonična poročila.

Preobrat na Turškem.

Današnja poročila.

Carigrad, 26. aprila. (Brz. „Nar. D.“) „Osmanischer Lloyd“ poroča, da je narodna skupščina izdala proglas na vojsko radi obsednega stanja. Me- rodajne osebe v macedonski vojski od- ločno zanikajo, da bi imela kake so- vražne namene proti sultanu. — „Tur- quie“ poroča da so včeraj pokopali 1140 oseb, ki so na obeh straneh padle v zadnjih bojih v Carigradu.

v Carigrad, 26. aprila. (Brz. „Nar. D.“) Dohod k Jildizu je po patroljah zabranjen.

v Carigrad, 26. aprila. (Brz. „Nar. D.“) Po konzularnih poročilih iz Bei- ruta je dospela iz Lapakiea brzojavka, da je armenska vas Kesrab v ognju Prebivalci so v veliki nevarnosti. Ob sirske obrežju je več francoskih in angleških križark. Tudi v Beirut so priplule angleške in francoske bojne ladje.

Carigrad, 24. aprila, ob 10 predp. (Brz. „Nar. D.“) Predsednika zbornice in senata sta dospela z vlakom iz San Stefano. Vlak je bil vojaški zastražen. Spremljala ju je velika množica ljudi, ki jima je priredila burne ovacije. Šla sta v parlament. Prva seja zbornice bo tajna. Vhod v parlamet je strogo pre- povedan. Od te seje se pričakuje ko- nečne odločitve o sultanovem položaju.

Solun, 26. aprila. (Brz. „Nar. D.“) Tukaj se govori, da je sultan že mrtev.

Carigrad, 26. aprila. (Brz. „Nar. D.“) Iz krogov, ki stoje Jildizu zelo blizu, se je izvedlo, da so principi in princezinje že zapustile Jildiz. Služin- čad, ki je ostala, je baje začela ple- niti pohištvo. Nekatera poročila pra- vijo, da še se sultan vzdržuje v bli- žini Jildiza, druge zopet, da je tudi on pobegnil.

Odsek za socijalno zavarovanje.

b Dunaj, 26. aprila. (Brz. „N. D.“) Odsek za socijalno zavarovanje je danes v navzočnosti ministra notranjih zadev barona Haerdla otvoril generalno de- bato o vladnem načrtu. Kot prvi go- vornik se je oglašil k besedi poslanec Oncul. Sekcijski šef Wolf je povdarjal,

da se delavstva nikakor ne bo moglo pritegniti, da bi tudi prispevalo za za- varovanje samostojnih.

Nemiri v Perziji.

v Teheran, 26. aprila. (Brz. „Nar. D.“) Šah je privolil, da se premirje podaljša in dovolil neomejen privoz živeža v Tebris. To si razlagajo po- učeni krogi, da se šah boji oborožene ruske intervencije.

Ogrska kriza.

b Budimpešta, 26. aprila. (Brz. „N. D.“) V današnji seji je izjavil mini- sterski predsednik Wekerle, da, ker je avstrijska vlada zavrgla projekt ogrske vlade za kartelno banko, ni več misliti na skupno postopanje v bančnem vpra- šanju in da vsled tega poda ogrska vlada demisijo. Ogrska zbornica naj vzame to na znanje. Obenem je We- kerle državni zbor odgodil.

Nemški prestolonaslednik na Dunaju.

b Dunaj, 26. aprila. (Brz. „N. D.“) Nemški prestolonaslednik je danes do- poldne položil venca na grob cesarice Elizabete in prestolonaslednika Rudolfa. Opoldan je diniral pri nemškem po- slaniku.

Iz sodne dvorane.

Celje, 23. aprila.

Detomorilka. (Porotno sodišče). Ana Rakun, dnarica v Šoštanju, je poro- dila 28. febr. t. l. dvojčka, katerih očeta je imenovala delavca Antona Obrezo. Ko sta 8. marca prišli k njej Ramšak in Pirtošek, je Rakun pokazala na zi- belko in ju prosila, naj pogledata, če še otroka živita. Ramšak in Pirtošek sta našli dvojčke mrtve in Rakun jima je pripovedovala, da je v noči prišel nek tujec in da ne ve, kaj se je potem zgodilo. Sumilo se je takoj, da je storil to hudodelstvo oče otrok Anton Obreza. Pozneje se je izkazalo, da ga v oni noči ni bilo v Šoštanju. Sodna preiskava je dognala, da sta se dvojčka zadušila, ker sta bila popolnoma ožeta, da ni mogel zrak do njiju. Konečno je Rakun priznala, da je otroka namero- ma tako odela, da bi ju umorila. Ob- toženka se zagovarja, da je storila to dejanje iz obupa, kaj bo z njenih otrok, če bo ona umrla. Porotniki so pritrdili na nje stavljenim vprašanjem in sodni dvor jo obsodi na 5 let težke poostrene ječe.

Obrambni vestnik.

v Družbi sv. Cirila in Metoda je volil g. Egidij Bončar v Ljubljani 100 K. — Naj bi našel mnogo posnemalcev! G. Štipko Štekar, trgovec v Ajdovščini je poslal večje število starih novcev, med temi nekaj prav starih in drago- cenih komadov. Hvala! — G. Vilko Weixl, trgovec v Mariboru, Go- sposka ulica 33., ima v zalogi čr- nilo družbe sv. Cirila in Metoda. Tr- govci, šole, uradi in drugi segajte po tem črnilu, katero se, poleg tega, da je blago zanesljivo dobro, prodaja v korist naše prekornostne šolske družbe.

Po svetu.

v Deset zapovedi za čitanje. 1. Ne čitaj takrat, ko imaš važnejše posle. Najprvo dožnost, potem zabava, Vse o pravem času.

2. Čitaj samodobre knjige. Slabe knjige kvarijo okus. Kdor čita šundromane (kakor n. pr. Grofica be- račica, Sherlock Holmes itd.), ta za- struplja svojo domišljijo. Dokazano je, da so mnogi storili svoja hudodelstva vsled čitanja slabih knjig. Kdor čita dobre knjige, ta si širi svoje duševno obzorje in se zmiraj bolj in bolj pri- bližuje velikim ljudskim idejalom: res- nici, dobroti in lepoti.

3. Čitaj one knjige, ki od- govarjajo tvoji starosti, katere lahko razumeš. Ne prepese vsaki že- lodce težke hrane, a slaba prebava ne donša nikakih koristi; tako je tudi pri knjigah. Začni z lahko umljivimi in po- ljudno pisanimi knjigami potem pa idi stopnjema dalje.

4. Ne čitaj samo romanov. Vsekakor je potrebno, da prečitaš vsaj važnejša dela naših znamenitih pisate- ljev (Jurčiča, Stritarja, Kersnika, Can- karja, Meška itd.) Pregledaj tudi sta- rejšo književnost. Če ti je količkaj mo- goče, čitaj naše leposlovne liste. Če znaš tudi kak tuji jezik, čitaj v njem kolikor največ, poglobi se v književ- nost in kulturo dotičnega naroda. Pridno čitaj zemljepis, zgodovino in naravo- slovje, ker zgodovina človeštva in živ- ljenje prirode naj bo vsakomur temelj njegove izobrazbe.

5. Čitaj marljivo in redno. Kakor telo potrebuje redne hrane, tako tudi duša. A najboljša duševna hrana je dobra knjiga. Ona nas tolaži in krepi ter nam preganja naše moreče vsakda- nje skrbi. Spoznava nas z novimi ide- jami in nam razjašnjuje naš postanek in naš život.

6. Čitaj pazljivo in počas- no, da ti bode vse jasno. Spovršnim in hitrim čitanjem postaneš nejasen in netemeljit ter vse lahko pozabljaš.

7. Ne čitaj preveč, ker s tem utrujaš živce. Ne čitaj nikoli v mraku in nikoli ne v postelji.

8. Razmišljaj o tem, kar si prečital. Dobro je, da si izpišeš ona mesta, ki ti najbolj dopadajo in katere si hočeš zapomniti. Naj ti ne bo žal truda, da dobro knjigo, ki se ti je po- sebno priljubila, čez nekaj časa zopet prebereš.

9. Knjigo, ki si jo začel čit- ati prečitaj do konca. V neka- tere knjige in to dostikrat v najboljšo- treba, da se včitaš. Ni vsaka knjiga, ki je v začetku privlačljiva, dobra. Ne čitaj tako, da preskakuješ posamezna poglavja.

10. Dobro knjigo čitaj v tvoji rodbini na glas, če je mo- goče. S tem koristiš svojcem in jih po- leg tega tudi priučiš na čitanje dobrih knjig. Na koncu še to: spoštuj in ču- vaj svojo dobro knjigo kakor spoštu- ješ svojega zvestega prijatelja. Knjiga ti je najzaslejši prijatelj, ona te nikoli ne zapusti.

Rnžiževnost.

u Fran Milčinski. Igračke. Črtice in podlistki. V Ljubljani 1909. Zal. L. Schwentner. 150 str. — Cena broš. 2'10 K.

Igračke jih je imenoval; mislim, preveč skromno. Te drobne črtice so zanimive tudi kot kulturne sličice. Slo- venščina se je v javnem življenju že utrdila, udomčila se je že v nekaterih uradih, posebno pa v časnikarstvu tako, da je ustvarila poseben slog za uradno, časnikarsko rabo. Zato se do- seže komičen učinek, če terminologijo, ki je v navadi za določeno stroko, prenesemo na druge slučaje. To dela jurist Milčinski. Toda naj poskusi to kak medicinec ali celo inženjer! Tam se taka sredstva ne dajo uporabiti, ker še slovenščina v teh strokah ni razvita. Torej se v jeziku in njega literaturi zrcali obenem vsakokratno kulturno stanje. To so seve znane reči, toda zdi se mi, da se jih na tej zbirki posebno lahko dokaže.

Začetniki smo še v gledališču, zato imamo razum težkoč, ki so pri vseh gledaliških navadnih, še svoje po- sebne neprimlik, ki učinkujejo komično, — na intendanco nemara manj.

Druge črtice se tičejo izobraženih stanov, kjer najde pisatelj mnogo ko- mike, veliko nlogo igrajo krokarji, ki še vzlic antialkoholizmu gibanju no- čejo postati anahronizem. Največ ma- terijala pa dobiva iz stroke, ki jo sam najboljše pozna, iz sodne dvorane. Iz- borno je osmešil avtomatizem uradnega konjička, kjer morebiti niti ni bogve- koliko pretiraval...

Zato so njegove črtice ne le za- bavne, temveč tudi poučne. Ne more se bolj uspešno opozoriti na kak ne- dostatek v javnosti, kakor če se ga karikira. Odtod važnost podlistkov, kjer si je na pr. češki pisatelj Jan Neruda pridobil slovno ime.

Mika me podati iz knjige kak citat, vsaj enega, ki se mi zdi ravno- sedaj aktualen: Brez neke inteligence še niti v zapor ne prideš več. Edino kar se dandanes še lahko postane brez dokaza usposobljenosti je menda res- le — poslanec. Dolar.

a Izkaz „Podpornemu društvu za slovenske visokošolce na Dunaju“ dalje poslanih prispevkov, katere so a) na- brali: g. dr. Jos. Červený, okr. zdravnik v Cerknici 40 K, b) sl. društvo „Zvezda“ na Dunaju 150 K ustanovnine, Poso- jilnica v Ptuj 100 K, Posojilnice na Dolu, v Framu, v Konjicah in na Vran- skem po 20 K; dalje gg. dr. Ivan Šavs, štab. zdravnik v Zagrebu, Fran Zmer- zlikar, tovarnar, Wagram pri Dunaju in dr. Ivan Žmavc v Pragi, po 20 K; dr. Jos. Jelenc, zasebnik na Dunaju in dr. Fr. Ks. Poček, advokat v Ljubljani, po 10 K; dr. Gojmir Krek, sodnik pri najvišjem sodišču na Dunaju, 8 K; Ivan Čelešnik, c. kr. višji oficijal, Brežice, Blaž Matek, c. kr. profesor, Maribor. Otmar Skale, c. kr. višji živinozdravnik, Novomesto in dr. Mihael Truden na Dunaju po 5 K; Janez Klemenčič c. kr. višji pošt. kontr. v Ljubljani 4 K; Jos. Sancin, župnik v Predloki (Istra) 3'10 K; Vladimir Vojska v Gradcu 3 K; Ivan Engelsberger v Trzinu, L. Fürsager v Radovljici, Ivan Krulec v Ljubljani, Martin Schuster v Mozirju in Ferdo Špillar v Št. Petru na Krasu po 2 K; Fran Abulner v Ljubljani 1 K. — Skupaj 499 K 10 vin. — Darove spre- jema blagajnik Ivan Luzar, višji re- vident j. ž. v p. Dunaj III/3. Reisner- strasse 27.

Loterijske številke.

Trst, 24. aprila 1909: 8, 26, 50, 39, 35.
Linc, „ „ „ 84, 66, 22, 74, 13.

Mlad komij

špecerijske in delikatesne branše, tudi v knjigovodstvu dobro izurjen, Slovenec, doslej v Gradcu, išče službe na Spod. Štajerskem. — Gregor Arnejc pri firmi Guldenprein, Nibelungengasse 40, Gradec 51 6-2

Kegljišče!

V Skalni kleti je kegljišče zopet ot- vortveno ter pre- novljeno. Kegljalci se vlijudno vabijo na mnogobrojen obisk „SVOJI K SVOJIM!“

Tužnim srcem javljamo vsem sorodnikom, prijateljem in znaneem pretresljivo vest, da je naša ljuba mati, stara mati, tašča oziroma sestra, gospa

Barbara Priušek roj. Hermann

v petek 23. aprila 1909 ob 1. uri popoldne, previdena s svetimi zakramenti za umirajoče po dolgi mučni bolezni v Gradcu preminula.

Pogreb se vrši v ponedeljek, 26. aprila popoldne ob 2. uri iz mrtvašnice (Paulusthor) v Gradcu.

Svete maše za dušnice se bodo brale 27. aprila ob 8. uri v župni cerkvi v Gradcu.

Gradec-Celje, dne 24. aprila 1909.

Andrej Drogenik, posestnik, Emerik Dobovišek, zasebni uradnik, Rudolf Ramschak, davčni uradnik, zeti, Roza Priušek, sinaha, Pavla Drogenik, Jožefa Dobovišek, Ana Ramschak, hčere, Hinko Priušek, trgovski pomočnik, sin, dr. Ignac Hermann, c. kr. višji štabni zdravnik, brat.

Posebna naznanila (parte) se ne razpošiljajo.